



Forum Standaardisatie

## **Expertadvies COINS 2.0**

Datum 4 oktober 2017

## Colofon

Projectnaam	Expertadvies COINS 2.0
Versienummer	0.99
Organisatie	Forum Standaardisatie Postbus 96810 2509 JE Den Haag forumstandaardisatie@logius.nl
Auteur	Jasmijn Wijn (Verdonck Klooster & Associates)
Onafhankelijk voorzitter	Wilbert Enserink (Verdonck Klooster & Associates)

## Inhoud

<b>Colofon .....</b>	<b>2</b>
<b>Inhoud.....</b>	<b>3</b>
<b>Samenvatting en Forumadvies.....</b>	<b>4</b>
<b>1 Doelstelling expertadvies .....</b>	<b>7</b>
1.1 Achtergrond .....	7
1.2 Doelstelling expertadvies .....	7
1.3 Doorlopen proces.....	7
1.4 Vervolg.....	8
1.5 Samenstelling expertgroep.....	8
1.6 Toelichting COINS 2.0 .....	9
1.7 Leeswijzer .....	10
<b>2 Toepassings- en werkingsgebied .....</b>	<b>11</b>
2.1 Functioneel toepassingsgebied .....	11
2.2 Organisatorisch werkingsgebied.....	11
<b>3 Toetsing van standaard aan criteria.....</b>	<b>12</b>
3.1 Toegevoegde waarde .....	12
3.2 Open standaardisatieproces .....	15
3.3 Draagvlak .....	18
3.4 Opname bevordert adoptie.....	21
3.5 Adoptieactiviteiten .....	22

## Samenvatting en Forumadvies

### *Advies aan het Forum*

De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie en het Nationaal Beraad Digitale Overheid om COINS 2.0 op te nemen op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Opname van de standaard is wel gebonden aan de voorwaarde dat de beheerdocumentatie vastgesteld en gepubliceerd is en dat het voldoet aan het criterium 'Open standaardisatieproces'.

Als functioneel toepassingsgebied wordt geadviseerd:

*Het in samenhang vastleggen en uitwisselen van informatie en documenten tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers gedurende de gehele levenscyclus van bouwtrajecten.*

Als organisatorisch werkingsgebied wordt geadviseerd:

*Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.*

### *Waarom is opname belangrijk?*

In bouwprocessen wordt veel gebruik gemaakt van verschillende soorten informatie en documenten. De standaard Constructieve Objecten en de Integratie van Processen en Systemen (COINS) zorgt ervoor dat verschillende soorten informatie in samenhang in één container kan worden vastgelegd en uitgewisseld. Hierdoor kunnen opdrachtgevers en opdrachtnemers samenwerken, ondanks dat zij verschillende softwaresystemen en/of methodieken gebruiken.

Zonder het gebruik van COINS is het niet altijd mogelijk om data over objecten gedurende de gehele levenscyclus van het bouwtraject uit te wisselen tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers. Dit komt omdat zij verschillende systemen gebruiken waardoor de informatie niet uitwisselbaar of leesbaar is.

### *Waar gaat het inhoudelijk over?*

De basis voor de standaard is het COINS-kernmodel, dat de structurering van data vastlegt. COINS gaat uit van een zogenaamd 'semantisch BIM'; een semantische beschrijving van objecten, hun onderlinge relatie(s) en hun kenmerken. Naast het kernmodel is er een referentiekader(s) dat toegepast moet worden om COINS te kunnen gebruiken. Er zijn generieke referentiekaders opgesteld die als branchestandaard gezien kunnen worden. Voorbeelden hiervan zijn referentiekaders voor functioneel specificeren, het samenstellen van een ontwerp dossier, het voorbereiden van de objectenstructuur en het ramen van hoeveelheden. De referentiekaders voor het functioneel specificeren en voor het ramen van hoeveelheden zijn al beschikbaar via de Wikipedia van COINS<sup>1</sup>. Naast generieke kaders is het ook denkbaar dat organisaties zelf referentiekaders opstellen, bijvoorbeeld voor een specifiek project.

<sup>1</sup> <http://www.coinsweb.nl/wiki/index.php/Referentiekaders>.

Voor de uitwisseling van data kan gebruik worden gemaakt van het container uitwisselformaat. Dit is een neutraal formaat, dat bij ontvangst vertaald wordt naar de gebruikte software van de betreffende ontvangende partij. COINS kan gebruikt worden voor het importeren en exporteren van data in het bouwproces.

#### *Hoe is het proces verlopen?*

Om tot dit advies te komen is op 14 september 2017 een groep experts bijeengekomen om over het toepassings- en organisatorisch werkingsgebied te discussiëren en om de standaard te toetsen tegen de toetsingscriteria. Dit expertadvies vat de uitkomsten van de discussie en toetsing samen.

#### *Vervolg*

Dit advies zal ten behoeve van een publieke consultatie openbaar worden gemaakt door het Bureau Forum Standaardisatie. Eenieder kan gedurende de consultatieperiode op dit advies zijn/haar reactie geven. Het Bureau Forum Standaardisatie legt vervolgens de reacties voor aan de voorzitter en indien nodig aan de expertgroep.

Het Forum Standaardisatie zal op basis van het expertadvies en relevante inzichten uit de openbare consultatie een advies aan het Nationaal Beraad opstellen. Het Nationaal Beraad bepaalt uiteindelijk op basis van het advies van het Forum of COINS 2.0 opgenomen wordt op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

#### *Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?*

##### Toegevoegde waarde

De expertgroep concludeert dat de toegevoegde waarde van de standaard voldoende is. De kosten voor de implementatie van COINS zitten voornamelijk in het op orde brengen van de ICT-huishouding van de betrokken organisatie en het bekend maken met de standaard. De verwachting is dat de implementatiekosten van COINS 2.0 lager zijn dan die van COINS 1.0, de voorloper van COINS 2.0. Naar aanleiding van een consultatie van de markt heeft COINS 1.0 fundamentele wijzigingen ondergaan, met als resultaat COINS 2.0. De standaard is eenvoudiger geworden en kwalitatief beter. Het lerend effect van een organisatie en schaalvoordelen dragen ook bij aan de lagere kosten voor de implementatie van COINS 2.0.

Er zijn geen specifieke beveiligings- en privacyrisico's geïdentificeerd. De beveiliging van het transport van COINS-containers is een aandachtspunt voor gebruikers van de standaard. Er zijn standaarden die hierin voorzien, waaronder VISI.

##### Open standaardisatieproces

De expertgroep concludeert dat het beheerproces van het BIM Loket op dit moment nog niet inzichtelijk en goed gedefinieerd is. Het opstellen van beheerdocumentatie is randvoorwaardelijk voor het advies om COINS 2.0 op te nemen op de lijst met open standaarden.

### Draagvlak

De expertgroep concludeert dat het draagvlak voor het gebruik van COINS 2.0 overwegend positief is. De bekendheid van de standaard is onder (semi-)overheden nog niet voldoende. Om de standaard te implementeren is initieel veel inspanning en inhoudelijke expertise nodig.

Nieuwe versies van COINS bevatten voornamelijk uitbreidingen op de functionaliteiten van de standaard. Hierdoor zijn oudere versies niet compatible aan de meest recente versie. Opdrachtgevers en opdrachtnemers worden geadviseerd om gedurende de looptijd van een contract niet een andere versie van de standaard te gaan gebruiken, tenzij dit gezamenlijk wordt afgesproken. De expertgroep adviseert het BIM Loket om de backwards compatibiliteit van COINS in kaart te brengen.

### Opname bevordert de adoptie

De expertgroep concludeert dat opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst met het passende middel is om de adoptie van COINS binnen de (semi-)overheid te bevorderen. Ook kan opname op de lijst een stimulerende werking hebben op de ondersteuning van COINS door leveranciers.

### *Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien van de adoptie van de standaard?*

De expertgroep doet het Nationaal Beraad de aanbeveling om bij de opname op de lijst voor 'pas toe of leg uit' de volgende oproepen ten aanzien van de adoptie van COINS 2.0 te doen:

- Het BIM Loket wordt opgeroepen om een dialoog met gebruikers en softwareleveranciers op te zetten over het juist gebruiken van de standaard.
- Het BIM Loket wordt opgeroepen om begin 2018 de vastgestelde en gepubliceerde beheerdocumentatie onder de aandacht te brengen bij (potentieel) gebruikers van COINS.
- Het BIM Loket wordt opgeroepen om ook documentatie voor softwareleveranciers op te stellen, zoals een implementatiehandleiding.
- Softwareleveranciers worden opgeroepen om import- en exportfunctionaliteit te ontwikkelen zodat COINS-containers ingelezen en uitgeschreven kunnen worden.
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW) worden opgeroepen om meer bekendheid te geven aan het nut en de noodzaak voor COINS. Het BIM Loket kan hier bij ondersteunen.
- Het Forum Standaardisatie wordt geadviseerd om na anderhalf jaar te toetsen of er voldoende marktondersteuning is door softwareleveranciers.
- Het Forum Standaardisatie wordt opgeroepen om meer duidelijkheid te geven over de handhaving van de 'pas toe of leg uit'-lijst.

# 1 Doelstelling expertadvies

## 1.1 Achtergrond

De Nederlandse overheid streeft naar betrouwbare gegevensuitwisseling door het gebruik van open standaarden en het voorkomen van vendor lock-in. Het actieplan "Open Overheid", de Digitale Agenda 2017 en de kabinetsreactie op het Rapport Elias benadrukken dit beleid. Om dit doel te bereiken, onderstrepen het instellingsbesluit van het Forum Standaardisatie, de Generieke Digitale Infrastructuur en de verschillende architectuurkaders het gebruik van open standaarden bij het ontwerpen of inkopen van informatiesystemen.

Een van de maatregelen om de adoptie van open standaarden te bevorderen is de publicatie en het beheer van een lijst met open standaarden waarvoor een 'pas toe of leg uit'-verplichting geldt of waarvan het gebruik 'aanbevolen' is. Het Nationaal Beraad Digitale Overheid (hierna Nationaal Beraad) besluit welke standaarden op deze lijst worden opgenomen. Het Nationaal Beraad baseert zich hierbij op expertadviezen, openbare consultaties en adviezen van het Forum Standaardisatie.

## 1.2 Doelstelling expertadvies

Dit document is een expertadvies voor COINS 2.0 gericht aan het Nationaal Beraad en Forum Standaardisatie. COINS 2.0 is aangemeld voor opname op de lijst met open standaarden door Jan-Pieter Eelants van het BIM Loket.

Doel van dit document is om het Nationaal Beraad te adviseren of COINS 2.0 in aanmerking komt voor opname op de lijst met open standaarden als 'pas toe of leg uit'-standaard, al dan niet onder voorwaarden.

## 1.3 Doorlopen proces

Voor het opstellen van dit document is de volgende procedure doorlopen:

1. De procesbegeleider heeft op 11 mei 2017 een intakegesprek gevoerd met de indiener. Tijdens de intake is de standaard getoetst op criteria voor inbehandelname en is een eerste inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de procedure.
2. Op basis van de intake heeft het Forum Standaardisatie op 14 juni 2017 besloten de standaard in procedure te nemen. Hierop volgend is een expertgroep samengesteld en een voorzitter aangesteld.
3. De leden van de expertgroep hebben een voorbereidingsdossier gekregen dat is samengesteld met informatie uit de aanmelding en het intake onderzoek. Voorafgaand aan de expertbijeenkomst heeft de expertgroep dit voorbereidingsdossier doorgenomen en aandachtspunten geïdentificeerd.
4. De expertgroep is op 14 september 2017 bijeengekomen om de bevindingen in het algemeen en de geïdentificeerde aandachtspunten in het bijzonder te bespreken. Tijdens deze bijeenkomst zijn ook het toepassings- en werkingsgebied vastgesteld.

Dit expertadvies geeft de uitkomst van de expertgroep weer. De procesbegeleider heeft een concept van dit expertadvies aan de leden van de expertgroep gestuurd met verzoek om commentaar. Na verwerking van reacties uit de expertgroep is het rapport nogmaals toegestuurd aan de experts, afgerond en ingediend bij het Bureau Forum Standaardisatie (het secretariaat van het Forum Standaardisatie) ten behoeve van de publieke consultatieronde.

#### **1.4 Vervolg**

Het Bureau Forum Standaardisatie zal dit expertadvies openbaar maken ten behoeve van een publieke consultatie die plaatsvindt van 23 februari tot 23 maart 2018. Eenieder kan gedurende de consultatieperiode een reactie geven op dit expertadvies. Na afsluiting van de openbare consultatie koppelt het Bureau Forum Standaardisatie de reacties terug aan de expertgroep.

Het Forum Standaardisatie stelt met het expertadvies en de relevante inzichten uit de openbare consultatie een advies aan het Nationaal Beraad op. Het Nationaal Beraad besluit met dit advies om de standaard wel of niet op de lijst open standaarden te plaatsen.

#### **1.5 Samenstelling expertgroep**

Het Forum Standaardisatie streeft naar een representatieve expertgroep met een evenwichtige vertegenwoordiging van (toekomstige) gebruikers (zowel publiek als privaat), leveranciers, wetenschappers en andere belanghebbenden. De expertgroep heeft een onafhankelijk voorzitter die de expertgroep leidt en de verantwoordelijkheid neemt voor het expertadvies.

Als onafhankelijk voorzitter is opgetreden Wilbert Enserink, managing consultant bij Verdonck, Klooster & Associates. Jasmijn Wijn, adviseur bij VKA, heeft de procedure in opdracht van het Bureau Forum Standaardisatie begeleid.

Aan de expertbijeenkomst hebben deelgenomen:

- Jan-Pieter Eelants, BIM Loket (indiener)
- Dik Spekkink (Spekkink C&R)
- Wouter Pronk, Rijkswaterstaat
- René Wubbels, ProRail
- Ruud van der Meer, gemeente Amsterdam
- Flip Rosdorff, gemeente Amsterdam
- Rik Opgenoort, Arcadis
- Ronald Bergs, Gobar Consulting Group
- Henk Schaap, Gobar Consulting Group
- Ruben van der Heijden, Tauw
- Hans Schevers, Building Bits B.V.
- Jeroen van Geijlswijk, TechniaTranscat
- Leo van Ruijven, Croonwolter&dros B.V.
- Leon Leenders, Verhoeven & Leenders B.V.
- Corné Helmons, gemeente Rotterdam
- Nico Burgerhart, Sweco



Han Zuidweg van het Bureau Forum Standaardisatie was als toehoorder bij de expertbijeenkomst aanwezig. De volgende experts hebben een schriftelijke bijdrage geleverd:

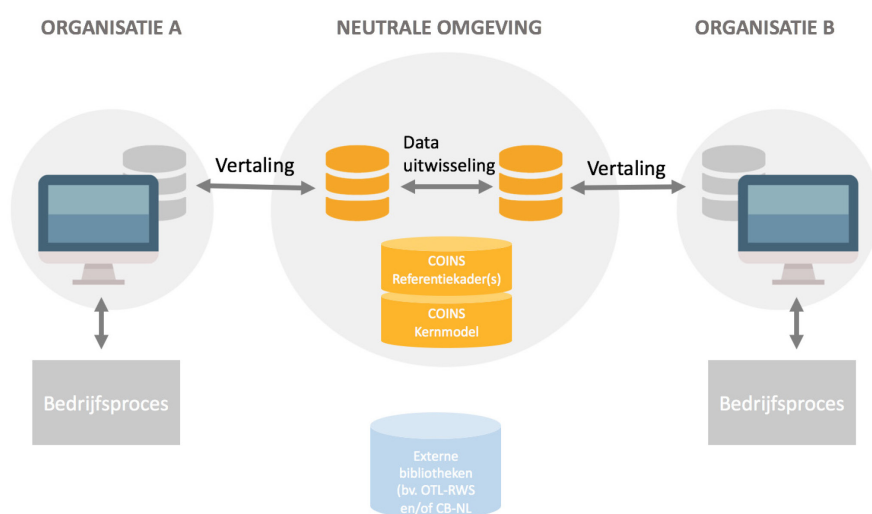
- Daan Oostinga, Semmtech
- Mark den Heijer, Ballast Nedam
- Niels Hoffmann, Provincie Noord-Holland

## 1.6 Toelichting COINS 2.0

In bouwprocessen wordt veel gebruik gemaakt van verschillende soorten informatie en documenten. De standaard Constructieve Objecten en de Integratie van Processen en Systemen (COINS) zorgt ervoor dat verschillende soorten informatie in samenhang in één container kan worden vastgelegd en uitgewisseld. Hierdoor kunnen opdrachtgevers en opdrachtnemers samenwerken, ondanks dat zij verschillende softwaresystemen en/of methodieken gebruiken.

De basis voor de standaard is het COINS-kernmodel, dat de structurering van data vastlegt. COINS gaat uit van een zogenaamd 'semantisch BIM'; een semantische beschrijving van objecten, hun onderlinge relatie(s) en hun kenmerken. Naast het kernmodel is er een referentiekader(s) dat toegepast moet worden om COINS te kunnen gebruiken. Er zijn generieke referentiekaders opgesteld die als branchestandaard gezien kunnen worden. Voorbeelden hiervan zijn referentiekaders voor functioneel specificeren, het samenstellen van een ontwerp dossier, het voorbereiden van de objectenstructuur en het ramen van hoeveelheden. De referentiekaders voor het functioneel specificeren en voor het ramen van hoeveelheden zijn al beschikbaar via de Wikipedia van COINS<sup>2</sup>. Naast generieke kaders is het ook denkbaar dat organisaties zelf referentiekaders opstellen, bijvoorbeeld voor een specifiek project.

Voor de uitwisseling van data kan gebruik worden gemaakt van het COINS-container uitwisselformaat. Dit is een neutraal formaat, dat bij ontvangst vertaald wordt naar de gebruikte software van de betreffende ontvangende partij. COINS kan gebruikt worden voor het importeren en exporteren van data in het bouwproces.



Figuur 1. Werking COINS

<sup>2</sup> <http://www.coinsweb.nl/wiki/index.php/Referentiekaders>.

Zonder het gebruik van COINS is het niet altijd mogelijk om data over objecten gedurende de gehele levenscyclus van het bouwtraject uit te wisselen tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers. Dit komt omdat zij verschillende systemen gebruiken waardoor de informatie niet uitwisselbaar of leesbaar is.

#### *Relatie met andere standaarden*

COINS maakt gebruik van RDF(S) en OWL. Resource Description Framework (RDF) beschrijft een metamodel om relaties vast te leggen tussen 'concepten': gedigitaliseerde beschrijvingen van de werkelijkheid. Met het RDF-model worden uitspraken gedaan over de kenmerken van bronnen op het web (resources) in de vorm van een drieledige subject-predicaat-object-structuur (een zogeheten triple). Web Ontology Language (OWL) is een databeschrijvingstaal voor het semantische web. OWL zorgt voor het verbinden van ontologieën die binnen verschillende domeinen worden gebruikt. Het gebruik van beide standaarden wordt door het Forum Standaardisatie aanbevolen.

COINS kan in combinatie met de bouwstandaarden IFC en VISI worden gebruikt. *IFC* (Industry Foundation Classes) is een bestandsformaat voor het uitwisselen en delen van specifieke BIM-informatie over met name bouwwerken tussen de verschillende software applicaties van partijen in het bouwproces. *VISI* (Voorwaarden scheppen voor de Invoering van Standaardisatie ICT in de bouw) richt zich op de digitale communicatie tussen partijen in een bouwproject. Deze standaarden zijn door het Forum Standaardisatie als verplichte standaard opgenomen op de lijst met open standaarden.

COINS maakt daarnaast gebruik van RDF en OWL (beide aanbevolen standaarden). Ook ISO: 3166-1:2006 (GB-BAS) en ISO 19136:2007 (GML) kunnen gebruikt worden bij de toepassing van COINS, deze standaarden zijn respectievelijk opgenomen op de lijst met aanbevolen standaarden en de lijst met verplichte standaarden.

COINS kan ook in combinatie met *NLCS* (Nederlandse CAD Standaard) is een standaard voor 2D-tekeningen die worden opgesteld in de grond-, weg- en waterbouwsector (GWW-sector). *NLCS* wordt momenteel ook getoetst voor opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

De relatie tussen COINS 2.0 en bovengenoemde standaarden heeft geen gevolgen voor de toetsing van COINS.

## **1.7**

### **Leeswijzer**

Hoofdstuk 2 beschrijft de het functioneel toepassingsgebied (situaties waarin de standaard functioneel gebruikt moet worden) en het organisatorisch werkingsgebied (organisaties die de standaard moeten toepassen).

Hoofdstuk 3 beschrijft de resultaten van de toetsing van de standaard aan de hand van de criteria voor opname op de lijst open standaarden.

## 2 Toepassings- en werkingsgebied

De *instructie rijksdienst inzake de aanschaf van ICT-producten en ICT-diensten* verplicht overheidsorganisaties om relevante standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst te vragen en toe te passen bij aanbestedingstrajecten.

Afhankelijk van de aan te schaffen functionaliteit moet een overheidsorganisatie bepalen welke standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst relevant zijn. Hiervoor is voor iedere standaard een *functioneel toepassingsgebied* (in welke situaties is de standaard functioneel van toepassing) en een *organisatorisch toepassingsgebied* (welke organisaties moeten de standaard gebruiken) beschreven.

Paragraaf 2.1 en 2.2 geven het advies van de expertgroep voor het functioneel toepassingsgebied en het organisatorisch werkingsgebied van COINS 2.0.

### 2.1 Functioneel toepassingsgebied

De expertgroep adviseert als functioneel toepassingsgebied voor COINS 2.0:

*Het in samenhang vastleggen en uitwisselen van informatie en documenten tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers gedurende de gehele levenscyclus van bouwtrajecten.*

### 2.2 Organisatorisch werkingsgebied

De expertgroep adviseert om het organisatorisch werkingsgebied van de standaard overeen te laten komen met het werkingsgebied waarop de 'pas toe of leg uit'-verplichting van toepassing is, te weten:

*Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.*

## 3 Toetsing van standaard aan criteria

Het Forum Standaardisatie hanteert vier hoofdcriteria om te bepalen of een standaard in aanmerking komt voor opname op de lijst:

1. Heeft de standaard toegevoegde waarde?
2. Zijn de standaard en het standaardisatieproces voldoende open?
3. Heeft de standaard voldoende draagvlak?
4. Is opname op de lijst nodig om de adoptie te bevorderen?<sup>3</sup>

Ieder van deze hoofdcriteria heeft deelcriteria die beschreven staan in het document "*Toetsingsprocedure en criteria voor lijst met open standaarden voor indieners en experts*", te vinden op de website van het Forum Standaardisatie <https://www.forumstandaardisatie.nl/content/toetsen-van-standaarden>.

Dit hoofdstuk beschrijft per criterium het resultaat van de toetsing. Voor de volledigheid is tevens de beschrijving van elk criterium opgenomen.

### 3.1 Toegevoegde waarde

De interoperabiliteitswinst en andere voordelen van adoptie van de standaard wegen overheidsbreed en maatschappelijk op tegen de risico's en nadelen.

3.1.1 Is het toepassings- en werkingsgebied van de aanmelding goed gedefinieerd?

3.1.1.1 *Is het functioneel toepassingsgebied goed gedefinieerd?*

Ja. Zie paragraaf 2.1.

3.1.1.2 *Is het organisatorisch werkingsgebied goed gedefinieerd?*

Ja. Zie paragraaf 2.2.

3.1.1.3 *Is de standaard generiek toepasbaar (en niet alleen bedoeld voor gegevensuitwisseling met één of een beperkt aantal specifieke organisaties)? (toelichtende vraag)*

Ja. Het is een standaard voor het uitwisselen van bouwwerkinformatie en wordt gebruikt tussen (publieke) opdrachtgevers en hun opdrachtnemers en tussen hoofdaannemers en onderaannemers.

3.1.2 Verhoudt de standaard zich goed tot andere standaarden?

3.1.2.1 *Kan de standaard naast of in combinatie met reeds opgenomen standaarden worden toegepast (d.w.z. de standaard conflicteert niet met reeds opgenomen standaarden)?*

COINS kan in combinatie met de bouwstandaarden IFC en VISI (beide verplichte standaarden) worden gebruikt en maakt gebruik van RDF en OWL (beide aanbevolen standaarden). Ook ISO: 3166-1:2006 (GB-BAS) en ISO 19136:2007 (GML) kunnen gebruikt worden bij de toepassing van COINS.

<sup>3</sup> Dit criterium is voornamelijk van toepassing op standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst, niet voor aanbevolen standaarden.

*IFC* (Industry Foundation Classes) is een bestandsformaat voor het uitwisselen en delen van specifieke BIM-informatie over met name bouwwerken tussen de verschillende software applicaties van partijen in het bouwproces. *VISI* (Voorwaarden scheppen voor de Invoering van Standaardisatie ICT in de bouw) richt zich op de digitale communicatie tussen partijen in een bouwproject. *RDF* (Resource Description Framework) beschrijft een metamodel om relaties vast te leggen tussen 'concepten': gedigitaliseerde beschrijvingen van de werkelijkheid. *OWL* (Web Ontology Language) is een databeschrijvingstaal voor het semantische web. *Geography Markup Language* (ISO 19136:2007 of GML) is een standaard voor het uitwisselen van geografische geometrie (informatie over de locatie van objecten op het aardoppervlak). *ISO 3166-1:2006* is een overzicht van codes voor de weergave van landen en hun onderverdelingen. Deze standaard is als aanbevolen standaard opgenomen op de lijst met open standaarden.

De relatie tussen deze standaarden heeft geen gevolgen voor de toetsing van COINS.

- 3.1.2.2 *Biedt de aangemelde standaard meerwaarde boven reeds opgenomen standaarden met een overlappend functioneel toepassings- en organisatorisch werkingsgebied? (Dit kan ook om een nieuwe versie van dezelfde standaard gaan)*  
Er zijn geen standaarden met een overlappend functioneel toepassings- en organisatorisch werkingsgebied geïdentificeerd.
- 3.1.2.3 *Biedt de aangemelde standaard meerwaarde boven bestaande concurrerende standaarden die in aanmerking zouden kunnen komen voor opname? (toelichtende vraag)*  
Er zijn geen concurrerende of samenhangende standaarden geïdentificeerd die in aanmerking komen voor opname op de lijst.
- 3.1.2.4 *Is de standaard een internationale standaard of sluit de standaard aan bij relevante internationale standaarden? (toelichtende vraag)*  
COINS 2.0 is een Nederlandse standaard. De standaard is door ISO geaccepteerd als 'New Work Item', met als voorwaarde dat de kwaliteit van de standaard wordt verbeterd. Dit houdt in dat COINS op termijn de status van internationale norm kan krijgen. Ook is COINS onder de aandacht gebracht bij de Technische Commissie van CEN, de Europese Standaardisatiecommissie.
- 3.1.3 *Wegen de kwantitatieve en kwalitatieve voordelen van adoptie van de standaard, voor de (semi-)overheid als geheel en voor de maatschappij, op tegen de nadelen?*
- 3.1.3.1 *Zijn de kosten van implementatie acceptabel en zijn deze kosten bekend en inzichtelijk?*  
Er is ervaring opgedaan met de implementatie van COINS 1.0. De kosten zijn inzichtelijk en acceptabel. De kosten voor de aanschaf van de standaard zijn laag. Tegelijkertijd moet de ICT-huishouding van de betrokken organisaties op orde worden gebracht. Naar verwachting zijn de implementatiekosten van COINS 2.0 lager, omdat enerzijds de standaard eenvoudiger en kwalitatief beter is geworden en anderzijds er meer en betere ondersteunende software beschikbaar is. Het lerend effect van een organisatie en schaalvoordelen zijn ook belangrijke facetten voor de lagere kosten.

*3.1.3.2 Is er een (kwalitatieve) businesscase van de standaard aanwezig?*

COINS 2.0 is met gunstig resultaat getest in minimaal vijf verschillende kwalitatieve businesscases: ProRail, Movares Nederland B.V., Ingenieursbureau Verhoeven en Leenders B.V, provincie Noord-Holland, provincie Gelderland. Bij deze businesscases is per casus de resultaten, leerpunten en mogelijke verbeterpunten beschreven. De businesscases zijn op te vragen bij het BIM Loket.

COINS 2.0 wordt in één van de grootste infrastructurele projecten van de komende jaren toegepast door de opdrachtgeverscombinatie gemeente Amsterdam, Rijkswaterstaat en ProRail.

*3.1.3.3 Is de meerwaarde van de standaard goed inzichtelijk te maken? Wat betekent de standaard voor de (bedrijfs)processen van een organisatie of keten en wat los je met de standaard op?*

Door het gebruik van COINS kunnen opdrachtgevers en opdrachtnemers informatie-uitwisselen, zelfs als zij gebruik maken van andere software. Verschillende documenten in verschillende formaten kunnen worden verpakt in één container, inclusief de koppelingen tussen de documenten.

COINS verbetert de samenwerking, verlaagt de transactiekosten, vermindert de faalkosten en verbetert de kwaliteit van de informatie die wordt uitgewisseld en die van de bouwwerken.

*3.1.3.4 Zijn de beveiligingsrisico's aan overheidsbrede adoptie van de standaard acceptabel?*

Ja, er zijn geen specifieke beveiligingsrisico's geïdentificeerd. Het transport van de container moet wel worden beveiligd. Dit kan door middel van de standaard VISI.

*3.1.3.5 Zijn de privacyrisico's aan overheidsbrede adoptie van de standaard acceptabel?*

Ja, er zijn geen specifieke privacyrisico's geïdentificeerd. Er kan sprake zijn van de uitwisseling van persoonsgegevens, maar het transport van de container moet door middel van het gebruik van andere standaarden, zoals VISI, worden beveiligd.

**3.1.4 Conclusie criteria 'Toegevoegde waarde'**

De expertgroep concludeert dat de toegevoegde waarde van de standaard voldoende is. De kosten voor de implementatie van COINS zitten voornamelijk in het op orde brengen van de ICT-huishouding van de betrokken organisatie en het bekend raken met de standaard. De verwachting is dat de implementatiekosten van COINS 2.0 lager zijn dan die van COINS 1.0. De standaard is eenvoudiger geworden en kwalitatief beter. Het lerend effect van een organisatie en schaalvoordelen dragen ook bij aan de lagere kosten voor de implementatie van COINS 2.0.

Er zijn geen specifieke beveiligings- en privacyrisico's geïdentificeerd. De beveiliging van het transport van COINS-containers is een aandachtspunt voor gebruikers van de standaard. Er zijn standaarden die hierin voorzien, waaronder VISI.

## 3.2 Open standaardisatieproces

De ontwikkeling en het beheer van de standaard zijn op een open, onafhankelijke, toegankelijke, inzichtelijke, zorgvuldige en duurzame wijze ingericht.

3.2.1 Is de documentatie voor een ieder drempelvrij beschikbaar?

3.2.1.1 *Is het specificatiedocument beschikbaar zonder dat er sprake is van belemmeringen (zoals hoge kosten of lidmaatschapseisen)?*

Ja. De specificatiedocumenten zijn gratis te downloaden via de website van het BIM-loket<sup>4</sup> en COINSweb<sup>5</sup>. Ook niet-gebruikers kunnen de specificaties downloaden.

3.2.1.2 *Is de documentatie over het ontwikkel- en beheerproces (bijv. het voorlopige specificatiedocument, notulen en beschrijving van de besluitvormingsprocedure) beschikbaar zonder dat er sprake is van belemmeringen (zoals hoge kosten of lidmaatschapseisen)?*

Nee. Op dit moment is er nog geen gepubliceerd beleid met betrekking tot het versiebeheer van de standaard. Het BIM Loket is op dit moment bezig met een generiek beheerproces voor alle standaarden van het BIM Loket. Het beheerproces van VISI dient hierbij als uitgangspunt.

3.2.2 Is het intellectuele eigendomsrecht voor eenieder beschikbaar, zodat de standaard vrij implementeerbaar en te gebruiken is?

3.2.2.1 *Stelt de standaardisatieorganisatie het intellectueel eigendomsrecht op de standaard (bijvoorbeeld patenten of licenties) onherroepelijk royalty-free voor eenieder beschikbaar?*

Ja. Het intellectueel eigendomsrecht is onherroepelijk en onvoorwaardelijk vrijgegeven.

3.2.2.2 *Garandeert de standaardisatieorganisatie dat partijen die bijdragen aan de ontwikkeling van de standaard hun intellectueel eigendomsrecht voor (onderdelen van) de standaard onherroepelijk royalty-free voor eenieder beschikbaar stellen?*

Nee. Dit is nog niet in formeel beleid geformuleerd.

3.2.3 Is de inspraak van eenieder in voldoende mate geborgd?

3.2.3.1 *Is het besluitvormingsproces toegankelijk voor alle belanghebbenden (bijv. gebruikers, leveranciers, adviseurs, wetenschappers)?*

Nee. Besluiten worden genomen in de projectgroep en de Technical Management Group. Deelname aan deze groepen is voor belanghebbenden mogelijk. In de beheerdocumentatie is nog niet opgenomen hoe de groepen en de inbreng van gebruikers georganiseerd wordt.

<sup>4</sup> <http://www.bimloket.nl/upload/documents/downloads/2016-07-01%20Coins%202.0%20Documentatie.zip>.

<sup>5</sup> <http://www.coinsweb.nl/>.

- 3.2.3.2 *Vindt besluitvorming plaats op een wijze die zoveel mogelijk recht doet aan de verschillende belangen?*  
Nee. Besluiten worden genomen in de projectgroep en de Technical Management Group. Deze groepen bestaan zowel uit opdrachtgevende als opdrachtnemende partijen. Het BIM Loket werkt aan een meer gestructureerd proces om de besluitvorming te faciliteren.
- 3.2.3.3 *Kan een belanghebbende formeel bezwaar aantekenen tegen de gevolgde procedure?*  
Een belanghebbende kan bezwaar aantekenen, maar er is nog geen formele bezwaarprocedure opgesteld. Het BIM Loket heeft aangegeven hier op korte termijn invulling aan te kunnen geven. De procedure van VISI dient hierbij als uitgangspunt.
- 3.2.3.4 *Organiseert de standaardisatieorganisatie regelmatig overleggen met belanghebbenden over doorontwikkeling en beheer van de standaard?*  
De projectgroep en Technical Management Group komen vier keer per jaar bijeen. Daarnaast bestaat er een open gebruikersgroep waar geïnteresseerden gratis aan deel kunnen nemen.
- 3.2.3.5 *Organiseert de standaardisatieorganisatie een publieke consultatie voordat (een nieuwe versie van) de standaard wordt vastgesteld?*  
Nee. Op dit moment is er nog geen gepubliceerd beleid met betrekking tot het versiebeheer van de standaard. Het BIM Loket is op dit moment bezig met een generiek beheerproces voor alle standaarden van het BIM Loket. Het beheerproces van VISI dient hierbij als uitgangspunt.
- Op dit moment kunnen belanghebbenden via de COINS-wiki<sup>6</sup> kennisnemen van alle facetten van de standaard en input leveren.
- 3.2.4 *Is de standaardisatieorganisatie onafhankelijk en duurzaam?*
- 3.2.4.1 *Is de ontwikkeling en het beheer van de standaard belegd bij een onafhankelijke non-profit standaardisatieorganisatie?*  
COINS wordt beheerd door het BIM Loket, een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Het BIM Loket is een initiatief van kennisorganisaties buildingSMART chapter Benelux, CROW, Geonovum, Ketenstandaard Bouw en Installatie, SBRCurnet, STABU en de Bouw Informatie Raad (BIR). Het BIM Loket heeft als doel de implementatie van BIM in de Nederlandse bouwsector te stimuleren, door het gebruik van open BIM-standaarden te bevorderen.
- 3.2.4.2 *Is de financiering van de ontwikkeling en het onderhoud van de standaard voor tenminste drie jaar gegarandeerd?*  
Ja. De stakeholders van het BIM Loket dragen bij aan de financiering van (het onderhoud van) de standaarden.

---

<sup>6</sup> [http://www.coinsweb.nl/wiki2/index.php/Welcome\\_to\\_the\\_COINS\\_wiki\\_pages](http://www.coinsweb.nl/wiki2/index.php/Welcome_to_the_COINS_wiki_pages).



3.2.5 Is het (versie) beheer van de standaard goed geregeld?

3.2.5.1 *Heeft de standaardisatieorganisatie gepubliceerd beleid met betrekking tot (versie)beheer van de standaard? Bij voorkeur is dit beleid ook beschreven in een beheerplan (met o.a. aandacht voor migratie van gebruikers)*

Nee (nog niet). Op dit moment is er nog geen gepubliceerd beleid met betrekking tot het versiebeheer van de standaard. Het BIM Loket streeft naar een uniform versiebeheer voor alle standaarden die het BIM Loket in beheer heeft. Het BIM Loket heeft aangegeven hier op korte termijn invulling aan te kunnen geven. Het beheerproces van VISI dient hierbij als uitgangspunt.

3.2.5.2 *Is de beheerdocumentatie goed vindbaar en verkrijgbaar?*

Nee, aangezien de documentatie nog niet is opgesteld. Zie hiervoor paragraaf 3.2.1.2, 3.2.3.5 en 3.2.5.1.

3.2.5.3 *Is het belang van de Nederlandse overheid voldoende geborgd bij de ontwikkeling en het beheer van de standaard?*

Ja. Grote publieke organisaties die opdrachtgever zijn in de bouw zijn vertegenwoordigd in de beheerorganisatie.

De projectgroep bestaat uit een vertegenwoordiging vanuit:

- Gemeente Rotterdam
- ProRail
- Movares
- Strukton
- Provincie Gelderland
- Rijkswaterstaat
- Gobar BV

De Technical Management Group bestaat uit een vertegenwoordiging vanuit:

- Rijkswaterstaat
- Gobar
- TNO
- Tauw
- Strukton
- Movares
- Croonwolter&dros B.V./Uneto-VNI
- BuildingBits
- ProRail
- Bouw Informatie Raad (BIR)
- Ingenieursbureau Verhoeven en Leenders bv
- Spekkink C&R

3.2.5.4 *Is de vertegenwoordiging van belanghebbenden bij het beheer van de standaard een goede representatie van het werkingsgebied en functioneel toepassingsgebied van de standaard?*

Ja. Zowel opdrachtgevende als opdrachtnemende organisaties zijn vertegenwoordigd. Zie paragraaf 3.2.5.3.

3.2.5.5 *Is het standaardisatieproces van de standaardisatieorganisatie zodanig goed geregeld dat het Forum zich kan onthouden van aanvullende toetsing bij de aanmelding van een nieuwe versie van de standaard?*  
Nee. Het standaardisatieproces van het BIM Loket is nog in ontwikkeling. Het BIM Loket heeft de ambitie om het standaardisatieproces voor alle standaarden die het BIM Loket in beheer heeft op korte termijn te uniformeren. Het proces van VISI dient hierbij als uitgangspunt. In 2014 heeft CROW van het Forum Standaardisatie het predicaat 'uitstekende beheerorganisatie' voor het beheer van VISI ontvangen. Wanneer in de toekomst een nieuwe versie van de standaard wordt aangemeld zal het standaardisatieproces opnieuw beoordeeld moeten worden om te bepalen of het BIM Loket in aanmerking komt voor dit predicaat.

3.2.6 Is er adoptieondersteuning voor de standaard?

3.2.6.1 *Is er een toegankelijk aanspreekpunt of organisatie waar meer informatie over de standaard is te vinden en op te vragen is?*  
Ja. Het BIM Loket is het centrale aanspreekpunt voor informatie over open BIM-standaarden. Gebruikers van open BIM-standaarden kunnen bij het BIM Loket terecht met vragen.

3.2.6.2 *Wordt er ondersteuning gegeven in de adoptie en de implementatie van de standaard?*  
Vanuit het BIM Loket wordt beperkt ondersteuning gegeven in de adoptie en implementatie van COINS. Het BIM Loket biedt wel enkele implementatiecursussen voor COINS aan.

3.2.7 Conclusie criteria 'Open standaardisatieproces'  
De expertgroep concludeert dat het beheerproces van het BIM Loket op dit moment nog niet inzichtelijk en goed gedefinieerd is. Hierdoor voldoet het BIM Loket niet aan het criterium 'Open standaardisatieproces'. Een positieve conclusie van dit criterium is echter randvoorwaardelijk voor de opname van COINS 2.0 op de lijst met open standaarden.

### 3.3 **Draagvlak**

Aanbieders en gebruikers moeten voldoende positieve ervaring met de standaard hebben.
---

3.3.1 Bestaat er voldoende marktondersteuning voor de standaard?

3.3.1.1 *Bieden meerdere leveranciers ondersteuning voor de standaard?*  
Er is een open source software implementaties beschikbaar: de COINS Navigator. Leveranciers die COINS-applicaties ontwikkelen voor klanten zijn onder andere TechniaTranscat, Semmtech, Sysunite en BuildingBits. Semmtech levert COINS-oplossingen op de meeste COINS-projecten voor het kunnen gebruiken van in COINS-uitgedrukte bibliotheken.

De ontwikkeling van COINS in de softwarepakketten loopt nog een beetje achter. De gebruikers geven aan behoefte te hebben aan meer aandacht voor de userinterfaces, door bijvoorbeeld de complexiteit voor gebruikers te verbergen. Softwareleveranciers zijn van mening dat documentatie voor softwareleveranciers, zoals een implementatiehandleiding, ontbreekt. Ook geven leveranciers van softwarepakketten aan dat zij graag willen doorontwikkelen, maar verwachten hierbij ook stabiliteit van de standaard. Dat wil zeggen dat zij hun softwarepakketten kunnen doorontwikkelen op basis van één versie van de standaard, in plaats van

wijzigingen door te moeten voeren omdat er een nieuwe versie van COINS is gepubliceerd.

*3.3.1.2 Kan een gebruiker de conformiteit van de implementatie van de standaard (laten) toetsen?*

Er is een tool waarmee gebruikers hun COINS Containers kunnen valideren.<sup>7</sup> Momenteel is een 'COINS Validation Service'- in ontwikkeling die de profielen van COINS testen. Hiermee kunnen gebruikers hun COINS Containers (laten) testen op conformiteit met de standaard. De COINS Validation Service wordt naar verwachting eind 2017 gepubliceerd op de website van het BIM Loket.

*3.3.1.3 Draagt de standaard voldoende bij aan interoperabiliteit zonder dat aanvullende standaardisatieafspraken (zoals lokale profielen) noodzakelijk zijn om de standaard te implementeren of te gebruiken?*

Ja. COINS ondersteunt de uitwisseling van digitale informatie tussen verschillende IT-platforms en -omgevingen van partijen en disciplines die betrokken zijn gedurende de levenscyclus van een bouwproces, door hier een neutrale omgeving tussen te plaatsen. Hierdoor kunnen opdrachtgevers en opdrachtnemers samenwerken, ondanks het feit dat zij verschillende softwaresystemen en/of verschillende methodieken gebruiken.

De toepassing van het kernmodel van COINS vereist niet het gebruik van referentiekaders om te standaard te kunnen implementeren of te kunnen gebruiken. COINS 2.0 kent de mogelijkheid om referentiekaders en bibliotheken toe te voegen, bijvoorbeeld voor een specifiek project.

*3.3.1.4 Zijn er profielen of voorbeeldimplementaties van de standaard aanwezig en zijn deze vrij te gebruiken?*

Ja. Er zijn verschillende usecases van praktijkvoorbeelden beschikbaar. Ook kan het kernmodel nog worden uitgebreid met gespecialiseerde modellen (referentiekaders) voor verschillende disciplines. Deze sub-modellen kunnen toepassingen betreffen op bedrijfsniveau, bouwsectorniveau of nationaal niveau en kunnen indien relevant als semi-standaarden worden uitgegeven door het BIM Loket.

*3.3.2 Kan de standaard rekenen op voldoende draagvlak?*

*3.3.2.1 Staan de belangrijkste stakeholders vanuit de overheid voor deze standaard achter de adoptie van de standaard?*

Ja. De aanmelding van de standaard wordt ondersteund door Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf, gemeente Rotterdam, gemeente Amsterdam, ProRail, provincie Noord-Holland en provincie Gelderland.

*3.3.2.2 Staan de overheidsorganisaties die daadwerkelijk worden geraakt door een mogelijke verplichting van de standaard achter het gebruik van de standaard?*

Ja. Zie paragraaf 3.3.2.1.

---

<sup>7</sup> <http://www.coinsweb.nl/wiki2/index.php/Validation>.

- 3.3.2.3 *Wordt de aangemelde versie van de standaard binnen het organisatorische werkingsgebied door meerdere Nederlandse overheidsorganisaties gebruikt?*  
Ja. COINS 2.0 wordt onder andere gebruikt door Rijkswaterstaat, gemeente Rotterdam, gemeente Amsterdam, provincie Gelderland en provincie Noord-Holland.
- 3.3.2.4 *Wordt een vorige versie van de standaard binnen het organisatorische werkingsgebied door meerdere Nederlandse overheidsorganisaties gebruikt?*  
Ja. De vorige versies van COINS (versie 1.0 en 1.1) worden onder andere door de gemeente Amsterdam, provincie Gelderland en Rijkswaterstaat gebruikt.
- 3.3.2.5 *Is de aangemelde versie backwards compatible met eerdere versies van de standaard?*  
Nee. Oude versies zijn niet compliant met de meest recente versie. Binnen een lopende afspraak van het contract is het niet wenselijk dat één partij een andere versie van COINS gaat gebruiken. Gezamenlijk overstappen naar een andere versie is wel mogelijk.
- De experts adviseren het BIM Loket om de backwards compatibiliteit van COINS in kaart te brengen. Dit overzicht kan de adoptie van de standaard bevorderen.
- 3.3.2.6 *Zijn er voldoende positieve signalen over toekomstige gebruik van de standaard door (semi-)overheidsorganisaties, het bedrijfsleven en burgers?*  
De gebruikers zijn met name positief over COINS 2.0 ten opzichte van COINS 1.1, en COINS 2.0 wordt in toenemende mate gebruikt binnen projecten. De expertgroep geeft aan dat de bekendheid van de standaard onder (semi-)overheden op dit moment nog niet voldoende is. Het BIM Loket wordt geadviseerd om meer bekendheid te geven aan de standaard (zie paragraaf 3.5 'Adoptieactiviteiten').
- 3.3.3 *Conclusie criteria 'Draagvlak'*  
De expertgroep concludeert dat het draagvlak voor het gebruik van COINS 2.0 overwegend positief is. De bekendheid van de standaard is onder (semi-)overheden nog niet voldoende. Om de standaard te implementeren is initieel veel inspanning en inhoudelijke expertise nodig.
- Nieuwe versies van COINS bevatten voornamelijk uitbreidingen op de functionaliteiten van de standaard. Hierdoor zijn oudere versies niet compatibel met de meest recente versie. Opdrachtgevers en opdrachtnemers worden geadviseerd om gedurende de looptijd van een contract niet een andere versie van de standaard te gaan gebruiken, tenzij dit gezamenlijk wordt afgesproken. De expertgroep adviseert het BIM Loket om de backwards compatibiliteit van COINS in kaart te brengen.

### 3.4 **Opname bevordert adoptie**

De opname op de lijst is een geschikt middel om de adoptie van de standaard te bevorderen.

Met de lijst wil het Nationaal Beraad de adoptie van open standaarden bevorderen die voldoen aan de voorgaande criteria (toegevoegde waarde, standaardisatieproces en draagvlak).

- Met de "pas toe of leg uit"-status beoogt het Nationaal Beraad standaarden te verplichten als:

- a. hun huidige adoptie binnen de (semi-)overheid beperkt is;
- b. opname op de lijst bijdraagt aan de adoptie door te stimuleren (functie = stimuleren).

- Met de aanbevolen standaarden beoogt het Nationaal Beraad standaarden aan te bevelen als:

- a. hun huidige adoptie binnen de (semi-)overheid reeds hoog is;
- b. opname op de lijst bijdraagt aan de adoptie door te informeren en daarmee onbedoelde afwijkende keuzes te voorkomen (functie = informeren).

3.4.1 *Is "pas toe of leg uit" het passende middel om de adoptie van de standaard binnen de (semi)overheid te bevorderen?*

Ja. Het plaatsen van COINS op de lijst met verplichte standaarden stimuleert het gebruik van deze standaarden en zal op die manier zorgen voor betere interoperabiliteit. Opname van de standaard is wel gebonden aan de voorwaarde dat de beheerdocumentatie vastgesteld en gepubliceerd is en voldoet aan het criterium 'Open standaardisatieorganisatie'.

3.4.2 *Is de status "aanbevolen" het passende middel om de adoptie van de standaard binnen de (semi)overheid te bevorderen?*

Nee. Het gebruik van COINS heeft nog niet de omvang die nodig is om de standaard als gangbaar te kunnen beschouwen.

3.4.3 **Conclusie criteria 'Opname bevordert adoptie'**

De expertgroep concludeert dat opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst het passende middel is om de adoptie van COINS binnen de (semi-)overheid te bevorderen. Ook kan opname op de lijst een stimulerende werking hebben op de ondersteuning van COINS door leveranciers.

### 3.5 Adoptieactiviteiten

Gebruik van de standaard is het einddoel van het Forum Standaardisatie en Nationaal Beraad. Plaatsing op de lijst met open standaarden is hiervoor een goede stap, maar voor het daadwerkelijk adopteren (implementeren en gebruiken) van de standaard is vaak aanvullende actie benodigd. Aanvullend kan Forum Standaardisatie dan ook bijdragen aan adoptie van de standaard door het actief inzetten van adoptie-instrumenten of ondersteunende acties. Welke kansen zijn er om de adoptie te versnellen en welke drempels bestaan er die de adoptie van de standaard hinderen?

De expertgroep adviseert het Nationaal Beraad om bij de opname op de lijst voor 'pas toe of leg uit' de volgende oproepen ten aanzien van de adoptie van COINS 2.0 te doen:

- Het BIM Loket wordt opgeroepen om een dialoog met gebruikers en softwareleveranciers op te zetten over het juist gebruiken van de standaard.
- Het BIM Loket wordt opgeroepen om begin 2018 de vastgestelde en gepubliceerde beheerdocumentatie onder de aandacht te brengen bij (potentieel) gebruikers van COINS.
- Het BIM Loket wordt opgeroepen om ook documentatie voor softwareleveranciers op te stellen, zoals een implementatiehandleiding.
- Softwareleveranciers worden opgeroepen om import- en exportfunctionaliteit te ontwikkelen zodat COINS-containers ingelezen en uitgeschreven kunnen worden.
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW) worden opgeroepen om meer bekendheid te geven aan het nut en de noodzaak voor COINS. Het BIM Loket kan hier bij ondersteunen.
- Het Forum Standaardisatie wordt geadviseerd om na anderhalf jaar te toetsen of er voldoende marktondersteuning is door softwareleveranciers.
- Het Forum Standaardisatie wordt opgeroepen om meer duidelijkheid te geven over de handhaving van de 'pas toe of leg uit'-lijst.